

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Lex Heintze.

Ko se je pred šestimi ali sedmimi leti v Berlinu razkril slučaj izredne moralne propalosti in npravne popačenosti, katerega slučaja glavna oseba se je imenovala Heintze, spoznali so vsi krogi, da sedanji zakoni ne zadostujejo popolnoma v obrambo npravnosti, da so zlasti otroci in dekleta siromašnih starišev izpostavljeni največjim nevarnostim, in da treba proti razširjajoči se prostituciji z vsemi njenimi posledicami ustvariti krepke jezove.

Iz tega spoznanja se je rodila misel, potem novega zakona s strogimi kazenskimi določbami vzeti npravnost v državno varstvo. Misel na sebi ni napačna, dasi je težko verjeti, da bi se s kazenskimi določbami v resnici zatrla zlo, ki izvira v prvi vrsti iz nezadostne omike in iz socialne bede, kajti z nenravnostjo je tako, kakor z boleznimi sploh, ozdraviti in odpraviti se da samo, če se odpravijo vzroki, iz katerih se je rodila.

Ko je po žalostnem junaku Heintzeju imenovani zakonski načrt prišel pred nemški državni zbor, polastili so se ga takoj reakcionarni in klerikalni elementi vseh vrst, in pod pretvezo, da gre za kodificiranje npravnosti sploh, poskusili iz tega zakona narediti orožje, s katerim bi se dalo zadušiti vsako svobodnejše gibanje tudi v literaturi in umetnosti. Zelotstvo je pač povsod jednako, in katoliško se prav nič ne razločuje od protestantskega. V najlepši harmoniji so katoliški in protestantski reakcionarci poskusili z lex Heintze zasadiati svobodni literarni in umetniški produkciji nož v srce, in res se jim je posrečilo, da so v predvče rajšnji seji nemškega državnega zbora dobili za takimenovani umetniški paragraf večino.

Vzprejetje tega nazadnjaškega predloga nam kaže dobro, kako temne strani ima toli hvalisana nemška razsvetljenost. Zelotstvo, katerega je navdahnjen omenjeni „Kunstparagraf“, je naravnost smešno, a da je bil vendar vsprejet ta paragraf, vzlic viharim protestom pisateljev in umetnikov, vzlic pekočim satiram in uničujočim kari-

katuram, ki jih je provzročil, to nam kaže, kako klavni in nazadnjaški elementi nosijo zvonec v novodobni Nemčiji. V tisti državi, ki hoče drugim prednjačiti v vsakem oziru, se najde v državnem zboru večina, ki se lahkega srca odloči za atentat na vsako svobodnejše literarno, umetniško in znanstveno stvarjanje, ki proglašja za nenravno tudi vse ono, kar je na sebi čisto in npravno.

Že zdaj se gode stvari, ki kažejo, kake konsekvence bi imel ta zakon, ako bi obveljal. Že zdaj se je zabranilo, razstaviti nekatere umotvore znamenitega Böcklina, že zdaj ni dovoljeno razstaviti nekaj stoletja starih umotvorov Botticellijevih, a v Stuttgartu je moral neki knjigar odstraniti iz svoje izložbe životopis Mihaela Angela, ker je bila na platnice vtisnjena podoba njegovega Davida, na kateri podobi nima David ne hlač in ne suknje, niti figovega peresa. Če tako zelotstvo ni smešno, potem res ne vemo, kaj naj se še tako imenuje.

Sklep nemškega državnega zbora se bržčas pokoplje v arhivu in ne zadobi nikdar zakonite veljave, ker mu celo nemška vlada, ki je vendar jako tesnosrčna, odločno nasprotuje. Toda že to, da je bil tak sklep storjen, da je tak blazen predlog mogel dobiti večino, nam kaže, kako malo spoštovanja imajo pred umetnostjo in pred kulturo tisti možje, ki kot zastopniki nemškega naroda sede v državnem zboru.

Pri nas smo v tem oziru vendar nekoliko na boljem. Pri nas še hvala Bogu za kako lex Heintze ni dobiti večine, ali da bi nas klerikalci radi ž njo osrečili, o tem pač nihče ne dvomi, kdor ve, kako je škof naredil s Cankarjevimi poezijami in kdor čita izbruhe klerikalnih listov proti slovenski literaturi. O dobri volji klerikalcev torej ni dvoma, ali vzlic silni protekciji, katere je klerikalizem deležen od zgoraj, menimo vendar, da klerikalna drevesa ne zrastejo do neba.

Kutnogorske epistole.

(Po Havličku priredil za misleče Slovence J. F.)

Klerikalizma ni ...?

(Dalje.)

Versko izobčenje in interdikt pape ževi so izgubili sicer svojo moč, toda klerikalni zmaj ni še uklonil svoje glave; preveč si je utrdil v teku stoletij svoje pozicije, pregloboko se je vsekal narodom v meso, da bi se ga moglo tako lahko iztrebiti. Dolžnost vsakega poštenega, razumnega, odkritsrdnega človeka pa je, boriti se z vsemi silami proti njemu. Temu namenu so posvečene imoje „Kutnogorske epistole“, katere podkrepijo brez dvoma vzroke neizprosne boja proti klerikalizmu in njegovim zastopnikom in osvetlijo marsikatero „teženje“ Kristusove duhovščine.

Predno začnemo, moramo si biti na jasnem: kaj je prav za prav klerikalizem? Nekako definicijo je podal — seveda v svojem smislu — „Pr. L.“, namreč, da je klerikalizem teženje po posvetni nadvladi. Lepše definicije klerikalizma pa si ne moremo želeti od one, katere je napisal katoliški list češki „Nový Život“ (III. r. str. 228). Ta list je glasilo mlade duhovščine češke in stoji v opoziciji proti klerikalizmu in njega glavnemu organu „Katolické Listy“ v Pragi. Radi tega je tudi prepovedan od škofa po čeških semeniških. O klerikalizmu piše sledeče: „Klerikalec je nasilnik, kateri se ne straši, obmejevati svobodo prepričanja s posvetnimi okovi, zlorablja vere za sebične in posvetne namene, nestrpljivce, kateremu je glavna stvar — mrtvo pismo in forma“. Vendar je to še premalo, kajti on je danes še hujši, ne posega samo do svobode prepričanja, ampak do svobode sploh, hoteč zagospodovati v vseh političnih in socialnih razmerah. Poseben trn v peti mu je sedanja, četudi le pičlo svobodna šola, katero bi hotel spraviti popolnoma pod svoje okrilje in izrabljati potem v svoje namene.

Da je vse to sama bridka resnica vidimo pri našem slovenskem klerikalizmu, dokazujejo nam naše žalostne razmere na Kranjskem, katere se širijo vedno bolj tudi na Primorskem in Štajerskem, kažejo nam najnovejši pastirski listi škofa Jegliča, odkrito in zahrbovom klerikalno rovanje, sprčuje nam dan na dan nesramno pisarjenje našega klerikalnega časopisja. Kdo ne bi soglašal s češkim „Časom“ (IV. r. č. 2. 1898), ki karakterizuje katoliško-klerikalno časopisje takole: „Katoliški žurnalist je prav za prav človek pod nivôjem židovskega šmoka. Laže, obrekuje, krade svojemu bližnjemu čast in pri tem se pokrižuje: V imenu Boga Očeta in Sina in sv. Duha — Amen“.

Očividno je, zakaj težijo naši klerikalci po nadvladi v šoli. Ljudstvo naj ostane v temi, v nevednosti, da se je lažje „vlada“. Po klerikalnem prizadevanju se je leta 1885. skrčil pouk v zadnjih dveh letih ljudske šole, klerikalni prvak dr. Ebenhoch dela na to, da bi dosegla duhovščina večji vpliv v šoli, in da bi se poučevanje skrčilo od osem na šest let.

Poljski klerikalni časopis „Ruch Katolicki“ pa zahteva od svojih poslancev, naj izposlušajo znižanje šolskega pouka na tri leta! In to v zemlji, kjer je 80% analfabetov! Vesoljni avstrijski klerikalizem pa hoče na vsak način preustrojiti v svoje namene šolski zakon iz leta 1869, s katerim je bila uvedena ona trohica svobode v šolski pouk, katero imamo še sedaj. Najžalostnejši fakt je pri vsem tem, da i del učiteljstva podpira to klerikalno politiko. Ne morem mu drugega želeti, ko da se reši za časa klerikalnih zanj, če pa noče, dobro mu tekni to prijateljstvo. Prepričan sem, da ne bodo imeli dobička od te koalicije ne šola in ne učiteljsko gmotno stanje, marveč edino le klerikalizem.

Prav nič se ne bi čudil, če bi prišli pri teh razmerah v Avstriji tako daleč, da bi slišali nekega lepega dne, kako naši učitelji — liki svojim španskim kolegom —

LISTEK.

„Život“ in hrvatska moderna.

Zagreb, 1. februarja 1900.

(Konec.)

Težnja za čisto umetnostjo, a s tem za uprav narodno, je postajala vedno večja. Delavcev je bilo dosti, a ne središča, ne glasila. V odločilnem času se pojavi kolonija mladih hrvatskih umetnikov z istimi težnjami in cilji. Očutili so se osamljene. In zopet je bil „Vienac“ prvi, ki je za urednikovanja prof. Bartola Inhofa prinesel reprodukcije slik domačih umetnikov. Toda „Vienac“ je izgubil Inhofa in prestal donášati v obče reprodukcije slik in kipov katerihkoli umetnikov. Umetniki so priredili izložbo, a ž njo je izšel list, sloboden po duhu in po besedi „Hrvatski salon“ pod uredništvom Ivanova. Od te dobe se je delalo neprestano, agitiralo in pripravljalo za list, ki bi, docela neodvisen, zastopal ideje, vznikle pod soncem čiste umetnosti. Umetniki so se združili z nekaterimi hrvatskih literatov, s klubom hrvatskih književnikov. Tako je nastal sredi meteža na literarnem polju „Život“. Pozivi so bili raz-

poslani na vse hrvatske književnike in našli lep odziv.

Pred mano leži prva številka „Života“. Oprema, arangement in zadržaj so uprav sijajni. Na omotu lista je utisnjen relief mladiča, ki steza s hrepenenjem roke proti soncu in zbira vroče njegove žarke. Ta relief je za „Život“ napravil Robert Frankeš. Na prvi strani stoji motto, ki jasno dokazuje težnjo lista. Vsak količkaj omikan človek mora uvideti na prvi mah, da se tu ne gre za nikako anarhijo in secesijo. Zaman so si nekateri ubogi protivniki naostrili pero, da narod in občinstvo za slepe s svojim črkarenjem oči. Ta motto se glasi:

„Ar se zdihu mladi, posluju marljivo,
Ter podžihu v stareh, kaj bilo vgasljivo.“

Te besede ne potrebujejo razjasnenja, saj same govore za sebe in za pisce, ki so jih stavili na čelo svojega lista.

Prvi broj obiluje z bogatim in biserinim zadržajem. Kranjčevićeva pesem „Hrist djetetu u crkvi“ se odlikuje s snažno dikcijo in ostrimi mislimi. Pesnikov pojav v hrvatski literaturi je izredne vrednosti. O njegovem literarnem delovanju je pisal Cedmil Jakša, a prigodom izdavanja pesmi „Matice Hrvatske“ se je pisalo o njih vrlo mnogo. Kranjčević je prototip pesnika, ki je hkratu modern in naroden. Borothin

„Badnjak“ prikazuje sveti večer v vagonu. Ta črtica je polna toplote in čustva. Fino psihološko piščevo pero je uhvatilo svečani trenutek iz krščanskega života ter ga oblekel z bolnim filozofskim vsklikom: Koliko ljudi zakasni k dijeljenju darova pod božične drvece!...

Ko prečitaš Kozarčevo autobiografijo, zdi se ti, kakor da ti stoji pred očmi lik resnega opazovalca hrvatskega života, ljudske duše in prirode. Kozarac je davno zavzel v hrvatski literaturi jedno od najčastnejših mest. Način, s kojim iznaša selski slavonski život, je bil pred njim v nas povsem nepoznat. Evo kaj pravi on sam v tem članku o sebi: Moji su ljubimci med mojimi pripovjestima: „Tri ljubavi“ i „Mira Kodoličeva“ — novelle brez teden oije, ispevane po onoj Radičevićевой, „da zagudim, da mi v srcu odlane u grudim...“ To je zopet jeden, ki je modernej mladej Hrvatskej gladil pot.

Med mlajšimi pesniki hrvatskimi zavzemlje vsekako posebno mesto Vladimir Vidrić. Originalen je po zamisli in izvedbi svojih pesmij. Grška mitologija in moderna filozofija so našle v njegovej duši dičnega reprezentanta. Ne varam se, ako dem, da piše Vlad. Vidrić većinoma samo za resni krog čitateljske publike. Dobra množina ljudi ne pozna grške mitologije in zato se

jim zdi Vidrić nejasen. Ali tu je načelo, da kar je lepo, ostaja za vse veke lepo. Tudi „Ambrozijska noć“ je pesem z mitologijskim licem. Nežni in na mestih — kjer je potrebno — divji stih podajejo pesmi poseben čar in krasoto. Ako bi se Vlad. Vidrić oddaljil od svojega dosedanjega milieua, oddaljil bi se i od poziva svoje duše.

... I tad ko sjena dršćem, što lieta utaman
I ništa više nemam — čeznuće mi je sve ...
Tek čutim, da me ljubi moj prvi, vedri san,
I šapće mi o sreći, što živi — da i mre —

S temi stihmi se je karakterizoval Mihovil Nikolić tako jasno, da o njem ni treba skoro ni govoriti. Kdor pozna njegove pesmi, čuti v tej pesmi oni topli in nujni dah, ki kakor večerni bledi suton provejava s tužno svojo liriko. Nikolić je iskren, zato ne pozna afektacije. Vsaka misel, čut in skora vsaka beseda je vznikla iz dna njegove duše. Njegova bolna nežnost je nekaj v obče posebnega v hrvatski literaturi. Za osnutek „Života“ si je stekel M. Nikolić posebnih zaslug. Žal mi je, da v prvi številki ni Srgjana Tucića!

Heres de la Maraja u „Pastourelle“ kot odlomek iz knjige „Zoe Boccadono“, ponovno zasvedočuje svoj pesniški talent, ki je s to zbirko pesmi dosegel svoj vrhunec.

Bivši zaslužni intendant hrv. zemalj

prošajčijo pri ministrih za patent — na beraško palico.

Največje napotje slovenskemu klerikalizmu je svobodomiselnost časopisje, pred vsem „Slovenski Narod“. Ko pa vidijo naši klerikalci, da vendar nismo mi Slovenci še tako neumni, da bi jim vse verjeli, pa prikoraka naš prorok dr. Aleš dokazujoč „po prirodnem in cerkvenem pravu“, da je „Slov. Narod“ pod smrtnim grehom prepovedan! Že sam naslov je tako „mo gočen“, tako „visok“. Kaj je s „Slovenskim Narodom“? Ravno tako, kakor da bi govoril v šoli šestletnim paglavcem: Otroci, tiho! pa roke križem in pazite, kaj vam povem!

Debel humbug je opravičevanje te prepovedi, češ, da je človek že od narave nagnjen bolj k slabemu nego k dobremu, da torej raje čita slabe kot dobre (!) stvari, da je katoliški tisk sam preslab, da bi se uspešno mogel boriti proti nasprotnemu časopisju, ker si ne more in ne sme (!) dovoliti takega načina bojevanja, s katerim se bojuje liberalno časopisje.

To naj bi bil toraj vzrok in še pri naših slovenskih razmerah! Če izvezem, ono četvorico časopisov, katera je na indeksu pri klerikalcih, t. j. „Slov. Narod“, „Zvon“, „Rodoljub“ in „Rdeči Prapor“, strokovne časopise in še „Sočo“ in „Domovino“, katera se držeta bolj neutralno, imamo cel regiment časopisov v službi klerikalizma. Poleg tega še oni veliki vpliv, katerega ima klerikalna duhovščina v našem priprostem ljudstvu. (Dalje prih.)

V Ljubljani, 9. februarja

Spravne konference.

V prvi seji za ureditev čeških jezikovnih razmer je prišlo na razpravo jezikovno vprašanje pri avtonomnih oblastvih. Izvolil se je poseben odsek desetih členov, da dožene one točke, ki se v plenumu niso mogle rešiti. „Grazer Tagblatt“ poroča, da so Čehu v tem odseku precej odnehali od svojega stališča glede poslovnega jezika pri avtonomnih oblastvih. Glede drugih točk pa se ni moglo doseči sporazuma. Moravska sekocija bode imela svojo drugo sejo šele prihodnji ponedeljek. Prokovanje nemških radikalcev, da se razbijejo pravne konference še do sobote, se torej ni obneslo. Vendar pa ni verjetno, da bi se dosegla sprava. Stališči Čehov in Nemcev sta načelno nasprotni. Kakor poroča „N. Wr. Tagbl.“, predloži vlada svoj načrt jezikovnega zakona za prvem sejama državnega zbora, ki se pa snide vsaj do 19. t. m. Za vladni načrt se izvoli permanenten jezikovni odsek, prav kakoršen je brezuspešno posloval že pod Badenijevo vlado. „Reichswehr“ poroča temu nasproti, da se državni zbor nikakor ne snide že 19. februarja.

Za povečanje nemškega bojnega ladijevja se je začel včeraj v pruskem parlamentu nov boj. Proti povečanju bojne mornarice so predvsem socialni demokrati, ki stojijo na stališču, da se je za nove topove, puške in ladije izdajalo že dovolj veliko število

milijonov, ter da treba misliti sedaj tudi na pomoč revnejšim, predvsem delavskim slojem. Proti predlogu pa je tudi del konsevativnega centra, ki tvori največjo nemško stranko. Ta centum ima večinoma klerikalne poslance, ki bi pač tudi glasovali za mornarično predlogo, ako bi se vlada zavezala, da bo še bolj podpirala klerikalne težnje ter odpravila zakon proti jezuitom. Glasilo centra, „Germania“ že ponuja glasove klerikalnih poslancev za to ceno. Državni tajnik Tirpitz je pri prvem čitanju predloga naglašal, da mora biti nemško ladijevje tako močno, da bo pripravljeno za boj z najmočnejšim nasprotnikom. Tirpitz je pač mislil na Anglijo. Vladni listi zatrjujejo, da ima vlada večino glasov za predlogo že zjajamčeno.

Admiral Cervera,

ki je bil s svojim ladijevjem pri Santiagu na Kubi tako strašno pobit in poražen, je izdal spomenico, v kateri slika upravljanje skandalozne razmere pri španski mornarici. Piše namreč: „Večina mojih ladij je bila lesena, ena ni imela nobenega topa, druga nerabne topove, tretja nerabne parne stroje, četrta slab material; vsej eskadri pa je manjkalo streljiva, premoga, živila, pomorskih kart in denarja.“ Cervera je pisal opetovano v Madrid ter izjavil, da bi bilo blazno s takimi ladijami bojevati se proti Američanom. A vlada mu je vzlic temu ukazala, da mora odpluti ter blokirati obrežje Zj. držav. Njegov beg iz luke Santiaga je tudi zaukazala vlada. No beg se je končal s tem, da so bili Španci docela pobiti in ladije uničene. Cervera je dokazal vse svoje trditve s akti. Med temi akti je tudi povelje vlade, da mora iti s svojo eskadro najprej na Filipine ter ondi uničiti ladijevje admirala Deweya, potem pa naj se vrne na Kubo in uniči ondi še ladijevje admirala Sampsona! Zares, famozna vlada.

Vojna v Južni Afriki.

General Buller je torej vendar le prekoračil reko Tugelo, a brez posebne sreče. Dva dni je moral trajati boj, da se je polastil hribca Kranzloof, a boj se nadaljuje in Buri bombardirajo Angleže neusmiljeno dalje. Buller je izvršil svoj prehod jako prebrisano. Del svoje armade je poslal preko Tugele pri Pontdriftu, drugi del pa je skoraj sočasno prekoračil reko pri Melendriftu. Prvi del Bullerjeve armade je odbil Schalk Burgher ter zadal Angležem hude izgube. Angleži so morali bežati. Drugi del, ki je Bure presenetil, pa se je polastil Kranzkloofa. Angležem pa se vzlic dvadnevnomu boju ni posrečilo prodreti dalje, nego so imeli dosti posla, da jih Buri niso zopet pregnali. Bržčas doživijo Angleži tudi tu usodo, ki jih je zadela na Spionskopu. Proti Ladysmithu je vzeti še štiri močne pozicije Burov, tako da Angleži še dolgo ne bodo mogli niti misliti na osvobojenje Ladysmitha. Sicer pa, kakor rečeno, boj niti za Kranzkloof še ni končan in možno je, da bode — ali je že moral Buller še tretjič bežati nazaj preko Tugele. — Sočasno je došlo poročilo, da se je zapel general Gatacre pri Sterkstroomu

v Kaplandiji v boj z Buri. Doslej še ni nobenih poročil, kakšne uspehe je dosegel. Londonska cenzura ne dovoli objaviti skoraj nobenega brzojavnega poročila. Zatrjuje se, da mislijo tudi lord Methuen ob Modder-Riverju, French pri Rensburgu in Kelly Kenny pri Thebusu na nove operacije. Maršal Roberts je dal povelje, naj se začne prodiranje hkratu na vseh bojiščih, ker upa tako utruditi Bure. Kmalu se izkaže, ali se tudi ta strateg glede Burov ni vračunil!

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

(Konec.)

XVI Zbornični svetnik Fran Hren povdarja, da so — kakor je obče znano — pošne razmere v Ljubljani zlasti za nekatere dele mesta zelo neugodne. Posebno občuti to občinstvo iz predmestij, ki je precej oddaljeno od glavne pošte. Da se v glavnem mestu naše dežele pobirajo pisma iz truzic samo trikrat na dan in sicer ob desetih dopoldne, ob eni popoldne in ob polu osmih zvečer, je jako čudno, ker se po drugih manjših in ne glavnih mestih, kakor n. pr. v Mariboru, v Celju itd., pobirajo pisma večkrat na dan. Da bi se ti nedostatki odpravili, in da bi se te razmere izboljšale, obrnil sem se do pošne direkcije v Trstu in zagotovilo se mi je, da se bo temu opomoglo. In zares se je vkrenilo, da dobimo takoj v začetku prihodnjega leta nove truzice po Vlčkovem sistemu, ter da se bodo po vsem mestu tudi zvečer med 9. in 10. uro pobirala pisma iz truzic. Obveščajoč o tem slavno zbornico upam, da bode s tem ukrepom vsem, posebno pa občinstvu v predmestjih, katera so bolj oddaljena od glavne pošte, vstreženo, zlasti če se pomisli, da morajo sedaj vsi tisti, kateri pisem ne morejo odpraviti do polu osmih zvečer, pošne pošiljatve nositi daleč na glavno pošto ali celo na kolodvor, ako hočejo, da se še isti večer naprej oddajo.

Pri tej priliki pa naj mi bode dovoljeno omeniti še neke druge, v oddaljenih krajih našega mesta pereče pošne zadeve. Kakor znano, dobiva prebivalstvo v predmestjih in predkrajih pošto šele okolo desetih dopoldne, ker pismonoše prično z dostavljanjem navadno blizu glavne pošte in pridejo torej prav pozno v oddaljena predmestja. Da je ta okolnost zlasti za trgovca in obrtnika neugodna in čisto združena tudi z gmotno škodo, je umevno. Da se ta nedostatek odpravi, usojam se predlagati, naj bi se trgovska in obrtniška zbornica obrnila do slavne pošne uprave s prošnjo, da se število pismonoš v Ljubljani za toliko pomnoži, da bi pismonoše prihajali takoj v predmestja, ter tam pričeli z dostavljanjem. Prepričan sem, da bi slavna pošna uprava tako povsem opravičeno prošnjo upoštevala.

Zbornični svetnik Karol Luckmann podpira toplota ta predlog, kateremu zbornica jednoglasno pritrdi.

Slednjič je še podpredsednik Anton Klein poprijel za besedo. Z današnjo sejo

bomo zaključili tekoče leto ter skoraj prestopili prag novega leta, katero je posebno pomenljivo kot zadnje v našem stoletju. Želim Vam vsem, da bi Vam prineslo mnogo sreče in blagoslova, narodom naše ljubljene avstrijske domovine pa toli potrebno slogo in mir, kajti le potem je zjajamčen procvit tudi trgovini, industriji in obrtu. Bog daj srečo!

Naj mi bode dovoljeno, da gospodu vladnemu zastopniku izrečem zahvalo za blagohotno podporo s prošnjo, da nam ohrani naklonenost tudi v prihodnje. Ob enem pa prosim, da povodom novega leta tudi c. kr. vladi sporoči naše čestitke.

Prov. predsednik Iv. Baumgartner se zahvali v imenu zbornice podpredsedniku za objektivno vodstvo sej in za tako blagohotne čestitke, dostavi pa, da naj i on sprejme ob novem letu najsrčnejše čestitke zbornice, in da naj tudi v novem letu deluje v najboljšem zdravju za interese, ki jih zbornica zastopa.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 9. februarja.

— Podkupljeni klerikalni poslanci.

V sinočnem „Slovencu“ je izšla naslednja izjava: „Z ozirom na uvodni članek „Slovenskega Naroda“ z dne 6. t. m. in dotično včerajšnjo notico izjavlja podpisani kot načelnik, pooblaščen od gg. državnih poslancev kat. narodne stranke, da se vse trditve glede drž. podpore „Gospodarski zvezi“ zlobno sumničenje in podla laž. Poslanci katoliške narodne stranke niso beračili za nobene podpore v strankarske in zasebne namene ter z zaničevanjem zavračajo „Narodovo“ perfidno in lažljivo trditev, da bi bili od ministrstva podkupljeni. Vsi člani „Slov. kršč. narodne zveze“ in naši češki zaveznički nam morejo dati izpričevalo, da smo z njimi za Claryjeve vlade povsem solidarno postopali, vestno varovali koristi slovenskega naroda in si od nikogar dali vezati roke. — Fran Povše.“ Mi se čudimo tako predrznosti kakor izredni nerodnosti klerikalnih poslancev, ki se zrcali v tej izjavi. Spisana je ta izjava tako, da nihče ne ve, je-li hočeje klerikalni poslanci sploh utajiti, da so za gospodarsko zvezo sploh izberali 3000 gld. državne podpore, ali pa le zavrtni obdoližitev, da so se s to podporo dali podkupiti. Glede podpore 3000 gld. Gospodarski zvezi konstatujemo novič, da jo je ministrstvo nakazalo, ne da bi bilo kaj vprašalo dež vlado, kar se sicer vedno zgodi, da je nakazilo došlo na deželno vlado, in da je bila svota 3000 gld. meseca januarja izplačana na nemško pobotnico drja. Šusteršiča. To smo vsak čas pripravljene dokazati pred vsakim sodiščem. To torej stoji in direktno tega tudi klerikalni poslanci v svoji izjavi ne taje, nego le skušajo, to z zvijačno stilizacijo prikriti. Kaj imenujejo torej zlobno sumničenje in podla laž? Očitano, da so se dali podkupiti? Mi jim to očitano vržemo s tem novič v obraz, dasi moramo reči, da nas je v dno duše sram, da je sploh možno, šest poslancev podkupiti z beraško svotico 3000 gld. Če bi se klerikalni poslanci ne bili bali javnega mnjenja, če bi ne bili imeli slabe vesti, bi bili gotovo v svojih listih naznanili dobljeno podporo in to razglašali po celi deželi, češ, to je dokaz, da celo nam nasprotna vlada priznava korist in uspešno delovanje „Gospodarske zveze“. To bi bila za to društvo najizbornejša reklama in klerikalci bi se gotovo ne bili odrekli, da niso imeli posebnih vzrokov za to, namreč zavest, da so se za to svoto vladi prodali. V izjavi se sklicujejo na neklerikalne člene „Slovenske krščanske narodne zveze“ in na Čeha, češ, ti nam potrdijo, da smo z njimi povsem solidarno postopali in vestno varovali koristi slovenskega naroda. Ljube duše, kako ste vendar naivne, če mislite, da bo to koga prepričalo! Da je vsa vaša solidarnost bila le navidezna, to dokazuje ravno izberačena podpora. Stali ste navidezno v opoziciji proti Claryjevemu ministrstvu, g. Povše ni štedil z bombastičnimi besedami in izjavami, skrivaj pa so se klerikalni gospodje plazili okoli istih ministrov, proti katerim so bili v opoziciji in beračili za podporo „Gospodarski zvezi“. Vlada jim je vrgla teh 3000 gld., ker je vedela, da jih s tem stori neškodljive, in prav zato smo mi popolnoma opravičeni, očitati klerikalnim

kazališta dr. Stepan pl. Miletić je napisal zanimivo studijo o bivanju in delovanju Ernsta Novellija v Zagrebu. Kot izkušen poznavalec najodličnejših reprezentantov glumaške umetnosti je umel Miletić prikazati s parom markantnih potez vrline italijanskega umetnika. Studija je pisana s francoskim stilom in espiritom ter služi na čast listu. Od osobite vrednosti je članek Srečka Albinija „Za hrvatsku glazbu“. V nas se je dosedaj vrlo malo brigalo in vprašalo, kako je z glasbeno literaturo. Menim, da je izšel ta članek v najprimernejšem času. Med tem ko so ostale veje naše lepe umetnosti procvitale, sta glasba in slikarstvo takorekoč umirala. Danes je s slikarstvom in kiparstvom povsem drugače, edino glasba je še v povojih. Morda bo „Život“ in ta članek koristno vplival na razvitek hrvatske glasbe in glasbenikov.

Prvi broj „Života“ je prinesel tudi autostudijo „Katarine Zrinske“ od drja. Tresića—Pavičića. Vrlo je zanimivo, da je prišel ta protivnik hrvatske „Moderna“ že v I. broju „Života“ s tako važnim pri nosom.

Razen teh najznamenitijh člankov je še drugih velezanimivih kakor: Giovanni Pascoli. Napisal Jakša Čedomil. Iz njemačkoga Zagreba. To je nov, dosedaj nepoznat prilog kulturnej historiji hrvatskej.

Napisal ga je umni dr. Nikola Andrić. Za tem je članek: Giovanni Segantini. Piše Ivanov. Moderna arhitektura. Piše Viktor Kovačić itd. itd.

Listek je obilen in bogat z raznovrstnim zadržajem.

V prvem broju so zastopani z reprodukcijami umetniki: Bukovac, Frangeš i Iveković. In te reprodukcije so krasne!

Ako pogledamo prvi broj „Života“, moremo vzeti s ponosom v roke katerikoli hrvatski list in takoj se moremo uveriti, da dosedaj v hrvatski literaturi takega lista še ni bilo. Z umetniškega in literarnega gledišča stoji ta list na višini modernih evropskih smoter. „Život“ proslavi nedvomno hrvatsko ime i imena svojih začetnikov. Nam pa je drago, da so simpatije zagrebskega „Života“ in „Ljubljanskega Zvona“ močne in žive ter da tako te dve vzorni reviji govorita z domače line na korist hrvatsko-slovenske vzajemnosti. Sotrudniki „Života“ bodo pisali poslej tudi v „Ljubljanski Zvon“, a prav tako bodo sotrudniki „Ljubljanskega Zvona“ sodelovali v „Životu“. V obeh listih se bodo objavljali prispevki v originalnem jeziku.

E. G.

Dostavek. V tem smo prejeli že tudi 2. številko „Života“, ki prinaša takisto krasno vsebino. Ker so našemu, za Hrvat-

sko literaturo se zanimajočemu občinstvu že itak znana imena Gjalski, Tucić, Vidic, dr. Tresić-Pavičić, Plavsić, M. Nikolić in Andrić, naj navedemo o 2. številki le njeno vsebino, ki govori sama.

Slike: R. Valdec: Zmaj J. Jovanović (portrait). K. Crnčić: Iz Kvarnerskog zaljeva. J. Tišov: Iz Cirkvenice. — Šandor Ksaver Gjalski: Sa šetnje. — Vladimir Nator: Črt (praslavenska legenda). Srgjan Tucić: Zadnje poglavlje. — Dragutin Domjanić: Modri sancii iz djetinjstva. — Anatole France: Dvije crtice (Marija, Župnikova zezda). — Ylajali: Za srečom. Drama St. Przybyłowski. — Dr. Fran Vidic: Iz slovenske književnosti. — Dr. A. Tresić-Pavičić: Katarsa i tehnika Katarine Zrinske. — Dr. Nikola Andrić: Josip Kunderk, ilirski pjesnik. — Dušan N. Plavšić: Karlo Brüllow. — M. Marjanović: Iz češke poezije. — Iz umjetničkog i književnog svijeta: Kazalište: Hrvatsko kazalište. Premijere. — Književnost: Osvrt na srpsku književnost. Iz talijanske književnosti. Ivan Vazov. S. Tucić i M. Nikolić: Knjiga života. — Umjetnost: Pismo iz Praga. John Ruski. Vijesti. — Smotra nove knjige.

„Život“ najtopleje priporočamo vsakomur, ki si želi lepe moderne umetnosti!

poslancem, da so od vlade podkupljeni.

— „Slovenec“ je včeraj priobčil članek, v katerem smo naleteli na nekaj misli, ki so prav pametne. Posebno nam je ugajal odstavek o boju na Kranjskem. „Slovenec“ pravi o njem: „O našem takozvanem prepiru na Kranjskem se splošno sodi z naravnost omejenega in naivnega stališča. Bratomorni prepir je konjiček, ki ga vsako dete lahko jaha“. To je popolna rasnica. Boj na Kranjskem se ne da več poravnati, kakor še pred nekaj leti, ko so klerikalci ošabno odbijali v spravo ponujano jim roko, ta boj se mora dobojevati. Konec mu bo šele tedaj, kadar bo jedna stranka zmagala, druga pa poražena. Dotlej pa: Nichts von Verträgen, nichts von Ueberegabe!

— Slovensko gledališče. Včerajšnja predstava je bila prirejena v čast našemu izbornemu kapelniku, g. Benišku, ki ima pač premnogo zaslug za razvitek in za tako ugledni napredek slovenske opere, ki se more danes meriti z operami tudi večjih mest nego je Ljubljana. Mi smo v svojih ocenah vedno povdarjali Beniškove zasluge, kadarkoli so nam uprizorili kako opero. Danes samo konstatujemo, da priznava te zasluge tudi naše gledališko občinstvo, ki se je sešlo sinoči v lepem številu k njegovemu častnemu večeru, vendar pa ne v tolikem, kakor bi zaslužil Benišek. To bodi povedano z obžalovanjem! Gosp. Benišku so prirejali srčne ovacije. Takoj, ko se je prikazal za pultom, mu je zadonel v pozdrav glasen plosk, a koncem „Stare pesmi“ ga je pozdravljalo z odra vse operno oboje in mu prineslo v dar ogromen venec s travki, velik šopek, ki je bil sestavljen iz smodk, zlato uro in obsežno kuverto. Ti darovi naj mu bodo vidno in trajno priznanje za zasluge, ki jih ne bo pozabila zgodovina razvitka naše opere. — Najprej so peli Parmovo dramatično romanco „Stara pesem“, to plemenito in nežno, slikovito in cvetoče glasbeno delo. Ker smo imeli lansko sezono dovolj prilike, da smo mogli pisati o „Stari pesmi“, ni potrebe, da bi znova povdarjali nje vrline in nje muzikališke krasote. Vendar se nam zdi potrebno omeniti, da so nam v polnem bogastvu melodike in fine inštrumentacije zveneli včeraj iz orkestra in z odra oni prekrasni duet med kraljem in kraljico, med kraljico in pažem, potem mandolinata in valček, a predvsem elegantne in duhovite medigre. „Stara pesem“ nam je bila deloma nova zato, ker je pela kraljico gđ. Carneri, paža gđ. Noëmi in pesnika gosp. Desari. Gđ. Carneri se je nemara premalo zaglobila v ulogo mehke, nežne, čustva in mladosti in srca polne kraljice. Zdelo se nam je preognjevita, preburna v glasu, ko bi bila lahko ekselentna, da izlije vanj več nežnosti, več soglasja z značajem kraljičinim. Seveda ji sodi vse priznanje zavoljo dueta s kraljem in pažem. Pela je istinito krasno. Omenili bi še, da obleka, ki jo je imela od druge slike naprej, nikakor ni srednjeveška, ko se vrši dejanje. Prav ugajala je gđ. Noëmi kot paž. Tu je bila nežnost njene igre in toplota njenega svežega glasu na pravem mestu. Takoj prva pesem „Od kod si ti nam došla“ ji je krasno uspela, a še bolj nam je ugajala v drugi sliki s pesmijo, pa tudi v duetu s kraljico. Takisto v tretji sliki. G. Desari nam ni ugajal kot pesnik. Pel je z not, a ne docela tako, kakor bi moral. Poleg tega je bilo v petju premalo izraza, v nastopu premalo vzvišenosti. Gosp. Noll kot kralj nam je znan iz lanske sezone. Njegov mladostni glas ima v prvem duetu svoboden vzlet v višino, kjer mu zapoje v najčistejši barvi. Igranje mu je bilo ponosno, zunanjščina v drugi sliki neprimerna. Baroka pa je bila prav beraška, takisto pri dveh njegovih spremljevalcih. Zbor je bil dober, zlasti ženski zbor v drugi sliki. O zunanji opravi bi lahko še kaj rekli. Vendar smemo vprašati, kake pojme ima električar o večerni luči. Videli smo dan, potlej precej noč, potlej krvavorudečo večerno zarjo in potlej mesečino. Solnce se je zmotilo! — Po „Stari pesmi“ so peli „Glumače“. Med takrat, ko so jih peli zadnjič, pa med sinoči ni preteklo Bog ve koliko časa, a videli smo vendar znaten napredek pri solistih, ki pojo letos prvič na našem odru. Gđ. Noëmi je — kot znano — izborna v ulogi Nedde. Tudi včeraj je bila v pravi meri ognjena, zaljubljena nesrečnica. Imenitna je njena prva pesem „O, solnce, sveti na moja

pota“, prekrasen duet s Silvijem! G. Desari je bil dovršen v petju in igri. Pretresljivo je pel pesem „Smej se, bajazzo“, a najbolj nam je ugajal v drugem dejanju. Najvidnejši je napredek pri g. Polašku, ki je pel in igral tako lepo, da smo bili resnično veseli. Takšnega uspeha, s kakršnim je pel duet z Neddo, bi bil vesel tudi vsak drug pevec. Gosp. Polašek kaže najresnejšo voljo in lepo zmožnost. Gg. Noll in Lebeda sta izvedla manjši ulogi v popolno zadovoljstvo. Zbor je bil v početku omahljiv, počasi se je ogrel in oživil, da je bilo v drugem aktu dovolj ognja in življenja. —a—

— Posojilnica v Št. Jerneju na Dolenjskem ima dne 25. februarja ob 4. uri popoldne v šolskem poslopju svoj občni zbor.

— Bralno društvo „Mir“ na Dvoru priredi v korist novomeški dijaški kuhinji in domači šolski mladini v nedeljo dne 11. februarja t. l. v prostorih gosp. J. Klinca na Dvoru veselico z jako raznovrstnim vsprodom. Začetek ob pol 7. uri zvečer. Vstopnina za ude 30 vin, za neude 60 vin. Prostovoljni prispevki v blag namen se hvaležno vsprejemajo.

— Pri zadnjem občnem zboru „Pevskega in bralnega društva Triglav“ v Radovljici so bili izvoljeni sledeči gg.: Dr. Janko Vilfan, predsednikom; Al. Žebre, podpredsednikom; Hugon Roblek, blagajnikom; Franjo Čebul, tajnikom; Josip Pavlin, arhivarjem; Vinko Resman, namestnikom; Ljudevit Stiasny, Rajko Verbizh in Vinko Hudovernik.

— Pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu priredi v nedeljo dne 11. februarja t. l. v prostorih „Narodnega doma“ v Barkovljah veliko predpustno veselico. Začetek točno ob 5. uri popoldne.

— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 28. januarja do 3. februarja kaže, da je bilo novorojencev 28 ($=41.58\%$), mrtvorojenci 3, umrlih 26 ($=38.61\%$), mej njimi jih je umrlo za ošpicami 1, za vratico 2, za jetiko 6, za vnetjem soplnih organov 1, za različnimi boleznimi 16. Mej njimi je bilo tujcev 7 ($=26.9\%$), iz zavodov 14 ($=53.8\%$). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za ošpicami 1, za dušljivim kašljem 1, za vratico 3, za trachomom 1 oseba.

* Zverinski ljudje. Iz Lugosa poročajo: V Drinovi pri Lugosu sta napala zakonca Muczugan spečega bogatega kmetovalca Jak. Patrusskutta ter ga z zverinsko krutostjo umorila. Mož je držal žrtvo za roke in noge, žena pa ji je s sekiro razsekala glavo. Morilca sta se hotela oprostiti Patrusskutta, ki jima je dal ves svoj imetek, a sta mu morala dajati za to dosmrtni živež. Morilca so zaprli.

* Verska blaznost. V belgijski pokrajini Geldern, v Altfortu se je pripetil nečuten umor iz verske monomanije. Pridigar dotične verske sekte se zove Spiering. Minoli petek se je zbralo 30 članov te sekte v stanovanju nekega Scherfa. Tekom skupščine se je govorilo, da ima Scherfov hlapec, Brinkmann, hudiča v sebi. In šli so prepevaje psalme po 28letnega hlapca. Scherf je razklal hlapcu s sekiro glavo, potem so vse telo razsekali. Potem so peli nadalje psalme. Policija je odvedla vse vdeležence v blaznico. Scherf pa je pobegnil.

* Morilec gluhanome ljubice. Iz Brna poročajo, da je ondotno porotno sodišče obsodilo na vislice posestnikovega sina Fr. Gottwalda, ker je utopil svojo gluhanome ljubico Ana Kratochvil. Imel je z njo dalje časa ljubavno razmerje. Ko pa so se pokazali znaki greha, jo je vrgel v vodo.

* Na plesu ustreljena. Iz Kiela brzojavljajo: V takozvanih „Reichshallsale“ je priredilo ondotno nemško pevsko društvo sijajen bal. Ko je bil ples v najlepšem teku, je počil strel in smrtnozadeta se je zgrudila hči ječarskega nadzornika Streicha. Skozi okno jo je ustrelil neki zaljubljenec, katerega dekle ni maralo. V beli plesni obleki je sredi plešišča izdihnila ustreljena gospica. Ples se seveda ni nadaljeval.

* Solnčarica. Iz Buenos Ayresa brzojavljajo, da se je pripetilo ondi vsled strašne vročine okoli 100 slučajev solnčarice. Ondi imajo nečuvno vročino, kakoršne še ne pomnijo.

Književnost

— „Prosvjeta“, ilustrirani hrvatski mesečnik, ima to-le vsebino III. štev.: Davila pl. Hinko: Težki dani. Historička pripoviest. Car Emin Viktor: Nadgrobni spomenik. Pripoviest. Milaković Josip: Meni kadkad in Gdjeno. Katalinić Jeretov Rikard: Poziv. Combe T.: Ubogi Marcel. Jelić Luka prof.: Naše uspomene u Mlecima. Reyer barunica Irena: Svibanjski snieg. Tolstoj Lav grof: Sevastopolske pripoviesti. U sniegu i ledu. Badalić Viktor: Moja miso. Pogled u modu prošloga veka. Listak. Slike: Vješin Jaroslav: Snieg kopni. Kraj čatrmje u Hercegovini. Holub: Večer iza kiše. Hetteš Jos.: Octar. Salinas P.: Amalfski trg. Trsek Vilim: Orači. Rat u Transvaalu. Moda u XIX. veku. Dr. Ernest Körber. Jules Guerin. Pučnik Baden Powell. General Gatacré. General lord Metuen. Karl Millöcker. Pobjedonoscev. Ruski razbijač leda Jermak. Prilog: Galegos: U palači Barberini.

Telefonska in brzojavna poročila.

Gradec 9. februarja. Južna železnica ustanovi tukaj obratno ravnateljstvo. Sedaj v Mariboru nahajajoče se tehnično ravnateljstvo se preseli sem.

Dunaj 9. februarja. Danes zborujejo člani pravne konference za Češko. Na razpravi je volilna reforma za češki deželni zbor.

Dunaj 9. februarja. Za mesec februar je južna železnica tarife za les za kurjavo znižala za 20%.

Ljubno 9. februarja. Ker Alp. Montanska družba ni hotela ugoditi zahtevam njenih delavcev v Seegrabenu, se snide jutri posredovalni urad. Ako bi posredovanje ne imelo uspeha, se začne v ponedeljek štrajk.

Berolin 9. februarja. Bolezen dr. Lieberja, vodje nemških klerikalcev, se je obrnila na bolje. Papež je posredovanjem kardinala Rampolle poslal „svojemu ljubljenu sinu“ apostolski blagoslov.

Pariz 9. februarja. Minister zunanjih del Delcassé neče odgovoriti na Faureovo vprašanje glede eventualne intervencije Italije v angleško-burski vojni. Vsled tega hoče Faure sprožiti posebno debato o tej zadevi.

Bruselj 9. februarja. Bitka ob reki Tugela se nadaljuje. Izid še ni odločen. Buller je bil na nekaterih mestih sicer poražen, pa je mogel vendar zopet prodreti do Frankfontaina. Od Ladysmitha ga loči le še pet gričev, na katerih so Buri močno utrjeni.

London 9. februarja. Iz Spearmanstaborja se poroča, da je angleška armada po hudih bojih vrgla Bure in je Lyttletonova brigada prekoračila Tugelo.

London 9. februarja. Od včeraj opoldne ni došlo iz Južne Afrike nikako poročilo o bojih ob Tugeli. „Morning Post“ javlja iz Ladysmitha, da koncentrujejo Buri ves svoj trën nazaj na transvaalsko mejo, in da so več velikih Creuzet topov, ki so jih rabili doslej za obleganje Ladysmitha, odpeljali proti Tugeli.

London 9. februarja. V poslanski zbornici je podtajnik vojnega ministrstva Windham naznanil, da pošlje vlada toliko milice v Južno Afriko, da bo maršal Roberts imel 194.000 mož na razpolaganje.

Narodno gospodarstvo.

Uvod v narodno gospodarstvo.

Po Maurice Block-ovi knjigi „Petit manuel d'économie pratique“ uredil Vekoslav Kukovec. V Mariboru, tisk tiskarne sv. Cirila [1900]. (Odtis iz „Popotnika“ leta 1899.)

(Konec.)

Mnogo je znamenitih del, ki so izšla izpod Blockovega peresa, katerih ne maramo navajati; obravnavajo francosko upravo, statistiko, znanstveno, teoretično ter praktično politiko, trgovino itd. itd. Od leta 1856. izdaje vsako leto „Letopis politične ekonomije in statistike“, in do najnovejšega časa poroča v „Journal des Economistes“ že blizu 50 let vsakega četrta leta o narodnogospodarski literaturi ino zemstva; posebno se ozira na bogato nemško literaturo.

Ako tak mož svetovne slave popularno knjižico napiše, je pričakovati, da je

knjižica več nego samo popularna; o Blockovi, pred nami ležeči knjižici pa lahko brez pretiravanja rečemo, da je zlata vredna. Knjiga pa je prav za prav v prvi vrsti namenjena za narodne šole (v Franciji je namreč v ljudskih učilnicah uveden važen predmet „instruction civique“, to je državljanski pouk, v kojem se mladina priučuje najprimitivnejšim pojmom državnega in družbenega življenja). Vendar bo vsak Slovenec to učno knjižico v svojo veliko korist rabiti mogel in tudi teoretični naobraženec v tej stroki čital bo delce, dejal bi, kakor molitvenik; duh se mu osveži in vspodbudi, marsikaj mu nazorneje in konkretnije stopi pred oči. Težavni teoretični problemi o vrednosti, ceni, lastnini, zamenj, denarju, kreditu, akcijah, obligacijah itd. se igraje razvijajo in rešujejo; globlje v njih bistvo v tako kratki in tesni obliki poseči se menda ne bi moglo. Res, to je pravi katekizem narodnega gospodarstva, in dal Bog, da bi Slovenci brž ko brž tako izbornih katekizmov v vseh važnejših znanstvenih strokah imeli, da bi i tujih jezikov nevešči Slovenec mogel vzadovoljati svoje vzvišenejše ter boljše potrebe, potrebe duševne!

V podrobnosti o Blockovi knjigi se spuščati na tem mestu ni treba. Marxistom zdelo se bo morda preveč moralizujoča — no, pomisliti je na pedagoški namen dela; idealogom zdelo se bo morebiti prerealistična — no, slovenskim romantikom ter prijateljem „tistih zlatih časov“ se pač bo prej ali slej treba spoprijazniti z modernimi stroji in vsled tega nastalim socialnim preobratom. Ako sme pisec teh vrstic katero reči, zdi se mu, da je Block nekoliko preveč ob strani kapitalistov delodajalcev; Block pomen delavske koalicije premalo povzdiguje, zato pa štrajk bolj črno slika in nizko vesi; ni treba prisegati na jedino nezmotnega Marxa, in vender bi se moglo Blocku očitati, da je nasproti delodajalcem premil. Poglavlje o asocijaciji in kooperaciji je prekratko in bode vsled tega čitateljem, da ne rečem mladini, pretemno. Toda takšni ugovori ne morejo veliki vrednosti celotnega dela ničesa odvzeti.

Prevod g. Kukovca je lep in prijeten, seveda precej svoboden; vsebina je točno ohranjena — da se bere mesto Louis-Jurij, mesto Paris-Dunaj, to je pač postransko — in iz celega dela se vidi, da prelagatelj snov ovlada in z ljubeznijo ter navdušenjem za važno stvar obravnava, kar je pri vsem poglavitna reč. Menim pa, da je škoda, da se ni i kratki predgovor Blockov k zanimivi pripombi dr. Turnerjevi pristavil, akoravno je namenjen bolj za francoske razmere; v drugi izdaji, katero je knjigi in stvari zelo želeli, naj se nikakor ne izpusti!

Knjiga, v samozaložbi izšla, je zelo cena; francoski original, ki seveda z mnogo več odjemalci more računati nego slovenski prevod — saj je že kakih 10 izdaj doživel — stane 2 franka, nemški prevod v 4 izdaji 1 marko (60 kr.), slovenski prevod pa samo 1 krono (torej polovico francoske cene!) knjigotržci pa imajo primeren (33%) rabat. Upati je, da ne bo slovenskega naobraženca, posebno pa ne slovenskega učitelja, ki si ne bi nabavil te, kakor opetujem, zlata vredne knjige, ki se naj spravi med ljudstvo in čisto vdomači med njim. Da bi pa takova popularna in izvrstna knjižica prišla i v roke najubožnejšega ljudstva ter med širje mase, želeli bi bilo, da bi njo izdala morda „Družba sv. Mohorja“, za katero je kakor ustvarjena, in kateri je privoščiti mnogo takošnih popularnih in ob jednem korenitih del (n. pr. o ustavi, upravi države itd.); saj je naš narod v celoti politično še zelo neolikan.

H koncu pa želimo, da dr. Turner še več podobnih del iz svetovne literature presadi na naša tla in da se mu v ta namen posreči tudi še kaj več tako marljivih ter vnetih učencev zbrati okrog sebe kakor je prelagatelj Blockove priročne knjige.

Dr. Ivan Žmavc.

Poziv

zavarovalnim potovalcem, agentom in nastavljencom.

Položaj zavarovalnih potovalcev je takšen, da je skrajni čas, da se organizujejo tudi ti. Plača zavarovalnih potovalcev obstoji večinoma v proviziji, s katero pa ni plačano resnično delo, nego samo od go-

lega slučajja odvisne kupčije. Pravnega varstva nimajo, in v slučaju bolezni ali onemoglosti so večinoma brez vsake pomoči. Tudi je ta služba v sedanjih razmerah zelo negotova in traja takorekoč le od danes do jutri. Ako zavarovalni potovalec obnemore, je navadno odpuščen iz službe, brez vsega ozira na prejšnjo njegovo delavnost, češ zavezod ne more upoštevati ljudij, ki ne producirajo več kupčij in dobička! Vzpričo današnje konkurence med zavarovalnimi zavodi je slednjim česče nemogoče gledati toliko na moralno kvalifikacijo osebe, kakor na to, da dobičnik pridobi kolikor največ možno kupčij. To pa vodi do mnogoterih zlorab osobito po deželi, ki škodujejo tako zavarovancem kakor zavarovalnim zavodom, največ pa ugledu zavarovalnih potovalcev. Da se temu v okom pride je potreba, da se organizirajo potujoči zavarovalni nastavljenki vseh zavodov, ki delujejo na Slovenskem. Treba je društva, ki bi v slučaju potrebe podajalo zavarovalnim nastavljencom pravno pomoč in podporo, društva, ki bi vpravljalo razmerje med zavarovalnimi nastavljenimi in zavodi. V to svrhu se je v Ljubljani provizorično sestavil začasni odbor zavarovalnih potovalcev, ki namerava sklicati o Veliki noči posvetovalni shod, na katerem se bode vse potrebno ukrenilo. Gospodje tovariši so torej prošeni, da prijavijo svoje naslove, da jim bode možno pravočasno vstopnice doposlati. Prijave je pošiljati na naslov: Leopold Grünfeld, zavarovalni uradnik v Ljubljani, Dunajska cesta št. 31.

S kolegijalnim pozdravom!

Pripravljalni odbor.

V Ljubljani 10. februarja 1900.

Vse slovenske liste prosimo za ponatisek.

Darila.

Uredništvu našega lista so poslali: Za družbo sv. Cirila in Metoda: Gosp. dr. Anton Furlan na Vrhniki 11 K, nabral pri Kočvarju na Vrhniki. — G. Regina Januš v Domžalah 5 K, v veseli družbi na pošti darovale gospice Pepica, Tonka in Regina Januš in gg. Ant. Skok in Guido Šetina. — Skupaj 16 K. — Živeli darovalci in darovalke!

Za Prešernov spomenik: G. Režika Hrovatin v Vipavi 9 K, od razprodanih Prešernovih razglednic na Vodnikovi veselici v Vipavi. — G. Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju na Dolenskem 4 K 8 v. — G. Gr. v Ljubljani 3 K, dobljena stava pri kletanji „pri Frincu“. — Skupaj 16 K 8 v. — Živeli rodoljubni darovalci in darovalke!

Odvajalno

Cascara Sagrada Malaga vino.

V Gorici, 12. oktobra 1899.

Cenj. gosp. M. Leustek, lastnik deželne lekarne v Ljubljani.

Kot najboljšo odvajalno in slize raztaplajoče sredstvo priporočam vsakomur Vaše izvrstno Cascara Sagrada Malaga vino, ker sem se o njega izrednosti prepričal. Prosim torej še 1 steklenico po poštenu povzetju. (10-6) Ferd. Močvin, posestnik.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 6. februarja: Hortenzija Schober, zasebnica, 29 let, Dunajska cesta št. 6, srčna hiba. — Albert Kokalj, študent, 18 let, Mestni trg št. 9, angina.

Dne 7. februarja: Fran Bahovec, posestnik, 70 let, Sv. Florijana ulice št. 23, vnetje ledij. — Emi Fridrich, prokuristova žena, 36 let, Mestni trg št. 13, vnetje mišic.

Dne 8. februarja: Vilko Pečnik, ključarjev sin, 10 mes., Ulice na grad št. 5, pljučnica.

V hiralnici:

Dne 5. februarja: Lorenc Cunder, gostač, 76 let, prisad.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m. Srednji zračni tlak 736,0 mm.

Februar	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
8.	9. zvečer	731,3	2,7	sl. jug	oblačno	0,0 mm
9.	7. jutraj	731,8	2,4	sl. zhjzah.	oblačno	0,0 mm
10.	2. popol.	731,0	4,1	sr. jug	oblačno	0,0 mm

Srednja včerajšnja temperatura 2,1°, normale: -0,9°.

Dunajska borza

dne 9. februarja 1900.

Skupni državni dolg v notah	99 K 95 h
Skupni državni dolg v srebru	99 " 90 "
Avstrijska zlata renta	99 " 20 "
Avstrijska krona renta 4%	99 " 65 "
Ogrska zlata renta 4%	98 " 90 "
Ogrska krona renta 4%	94 " 25 "
Avstro-ogrsko bančne delnice	127 " 40 "
Kreditne delnice	238 " 15 "
London vista	242 " 20 "
Nemški drž. bankovci za 100 mark	115 " 10 "
20 mark	23 " 62 "
20 frankov	19 " 25 "
Italijanski bankovci	89 " 80 "
C. kr. cekini	11 " 38 "

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga do Trbiža**. Ob 12. uri 5 m. po noči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ansee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. jutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Gurli, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Eudjevice, Plzenj, Marijine vane, Hebr, Franzove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga iz Novo mesto in v Kočevje**. Osebni vlaki: Ob 6. uri 4 m. jutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga iz Trbiža**. Ob 5. uri 46 m. jutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Ausseca, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoldne osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiba, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linca, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osebni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Linca. — **Proga iz Novoga mesta in Kočevja**. Osebni vlaki: Ob 8. uri 21 m. jutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik**. Ob 7. uri 23 m. jutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika**. Ob 6. uri 56 m. jutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. zvečer. (4)

Globoko užaljeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni poklical k sebi predragga soproga, oziroma očeta, gospoda

Antona Bezlaja

kopališkega paznika

kateri je dne 8. t. m. ob 10. uri po kratki, mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 49. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode v soboto, dne 10. t. m., ob 4 1/2. uri popoldne iz hiše žalosti, Dunajska cesta št. 11.

Zadušne sv. maše se bodo darovale v farni cerkvi Marijinega oznanenja. Blagega ranjakega priporočamo v blag spomin in molitev.

Ljubljana, dne 8. februarja 1900.

(288)

Žalujoči ostali.

Resna ženitna ponudba.

Tovarniški uradnik s stalno službo in do 4000 kron gotovine želi se seznaniti, oziroma poročiti s gospodično od 20—25 let staro, s primerno izobrazbo ter najmanj 1800 kron dole. Samo resne ponudbe, katerim je priložiti sliko, je nasloviti na upravnništvo „Slovenskega Naroda“ pod „uradnik 27“. (287—1)

Domač plesni venček

bode v soboto, 10. februarja v gostilni „Pri levu“ Prešernove ulice št. 52.

Vstopnina prosta.

K obilni udeležbi uljudno vabi

Ivan Filipič

gostilničar.

(286—1)

Na prodaj so lepe

(289—1)

smreke in hoje

in sicer 274 pri Bevkah in 103 pri Vvhniki.

Ponudbe se sprejemajo do 19. svečana 1900 opoldne v Ljubljani, Poljanska cesta št. 3, II. nadstropje.

Brady-jeve

kapljice za želodec

(prej)

lekarne Marijacejske kapljice za želodec prirejene v lekarni „pri ogerakem kralju“ Karla Brady-ja na Dunaji, I., Fleischmarkt 1.

v obče izkušeno in poznato zdravilo, ki oživlja in okrepi želodec, če je prebava motena, in sploh pri želodčnih bolečinah.

Cena steklenice . . . 40 novč. Dvojna steklenica . . . 70 "

Usojam se opozarjati še jedenkrat, da se moje kapljice za želodec čestokrat ponarejajo. Pazi naj se torej pri kupovanju na gorenjo varstveno znamko s podpisom C. Brady, in naj se zavrne vse kot nepravilne, ako nimajo te znamke in podpisa C. Brady.

Kapljice za želodec lekarne C. Brady-ja (prej Marijacejske kapljice za želodec) so shranjene v rdečih nagubanih skatljah in imajo podobo sv. Matere Božje Marijacejske (kot varstveno znamko). Pod to znamko mora biti podpis C. Brady.

Deli so navedeni. (1829—13)

Kapljice za želodec se pristne dobivajo v vseh lekarnah.

Dr. Friderika Lengiel-a

Brezov balzam.

Že sam rastlinski sok, kateri teče iz breze, ako se navrtja njeno debljo, je od pamtveka znan kot najzdravnejše lepotilo; ako se pa ta sok, po predpisu izumitelja pripravi kemičnim potem kot balzam, zadobi pa čudovit učinek.

Ako se namaže zvečer z njim obraz ali drugi deli polti ločijo se že drugi dan neznatne luskinde od polti, ki postane vsled tega čisto bela in nežna.

Ta balzam zgleda na obrazu nastale gube in kozave pike ter mu daje mladostno barvo; polti podeljuje beloto, nežnost in čvrstost; odstrani kaj naglo pege, žoltavost, ogerce, nosno rdečico, zajedce in druge nezažnosti na polti. — Cena vrču z navodom vred gl. 1-50. (37—3)

Dr. Friderika Lengiel-a

BENZOE-MILO

Najmilejše in najdobrodejše milo, za kožo nalašč pripravljeno, 1 komad 60 kr.

Dobiva se v Ljubljani v Ub. pl. Trnkóczy-ja lekarni in v vseh večjih lekarnah. — Poštna naročila vzprejema W. Henn, Dunaj, X.

Slovensko trgovsko pevsko društvo

priređi

veliki trgovski plesni venček

(283—1)

v soboto, dne 10. t. m. v gornji dvorani „Narodnega doma“.

Trgovina z železnino Val. Golob

(Andr. Druškovič-a naslednik)

Ljubljana, Glavni trg št. 10

priporoča kuhinjsko in poljedelsko orodje, štedilnike, mesorezalnice, ravnotežnice in decimalke, nepremočljive plachte, gum-nate cevi, kose, „krondlamant“, trombe za vodnjake, štajersko železo itd.

Velika izber nagrobnih križev.

Zaloga

roman- in portland-cementa.

Prej J. Zor Alojzij Erjavec J. Zor

črevljarski mojster v Ljubljani, Čevljarske ulice 3.

Po večletni skušnji, kakor tudi po dovršenem strokovnem tečaju v Ljubljani c. kr. tehnolo-gičnega obrtnega muzeja na Dunaju mi je mogoče vsestrazni vsem zahtevam svojih p. n. naročnikov. Priporočam se prečistiti duhovščini in sl. občin-stvu za obilno naročevanje raznovrstnih obuval. Delo je ceno, pošteno in trpežno. V zalogi so razna mazila, voščila za črno in ružavo obuvalo, ter razne potrebščine za to obrt.

Mere se shranjujejo. — Vnapij naročilom naj se pridene vzorce.

MODERCE natančno po životni meri

za vsako starost, za vsaki život in v vsaki faconi priporoča

HENRIK KENDA v Ljubljani, Glavni trg št. 17.

Skladišče za modno blago, pozamentrije, trakove, čipke, svileno blago, perilo, e a e a e klobuke za dame, tkana in kratka roba na debelo in drobno. a e a e a

Josip Oblak

umetni in galanterijski strugar

Trubarjeve ulice št. 3

izvršuje vsakovrstne v njegovo stroko spadajoče stvari po najnižji ceni. Palice za okna od 50 kr. do 2 gl. 25 kr., kegljiške kroglice 12 cm debele 1 gl. 25 kr., 13 cm debele 1 gl. 60 kr., noge za omare od 3 do 5 kr. — V zalogi ima tudi razne cigarnike in zdravstvene pipe do najfinije vrste.

Popravila od kosti, roga, morskih pen, jantarja, lesa izvršuje po najnižji ceni.

Pekarija in slasčičarna

Jakob Zalaznik

Glavna trgovina:

Stari trg št. 21.

Podružnica:

Vegove ulice št. 12.

Tu se dobiva 4krat na dan sveže, ukusno, zdravo in slastno pekarsko pecivo, vseh vrst kruh na vago, ržen kruh in prepečenec (Vanille-Zwiebak). V svojih slasčičarnicah postrezam točno z najfinjšim nasladnim pecivom in s finimi pristnimi likirji ter z Vermouth-vinom. Posebno opozarjam na fine indijanske krofe in zavitke s smetano napolnjene.